

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. Vaas van zilver.
H. 24,2 cm, Diam. 12 cm.
Gew. 731 gr.
BRUSSEL, WOLFERS FRÈRES,
ca. 1895, naar ontwerp van
PHILIPPE WOLFERS.
Merken: Gehaltemerk 800 in
rechthoek, meesterteken drie
sterren in driehoek = Wolfers
Frères, winkeliersmerk
AS. BONEBAKKER & ZOON in
rechthoek, herkeur
everzwijnskop in driehoek,
onleesbaar herkeur.
Opm: Deze vaas is een vroeg
voorbeeld van de art nouveau-
stijl in het werk van Wolfers.
De vorm is nog strak, maar in
het gedreven ornament heeft
zich de overgang van het laat
19de-eeuwse naturalisme naar
de nieuwe stijl al voltrokken.
In 1898 vervaardigde Wolfers
een verwant object, voorzien
van een geëmailleerde
versiering en ingelegd met
paarlemoer, dat stilistisch een
volgende fase vertegen-
woordigt (cat. tent. *Art
Nouveau Belgium France*, Rice
Museum, Houston, en The Art
Institute, Chicago, 1976,
nr. 509, met afb.).
Wolfers Frères leverde vanaf
de jaren zestig van de 19de
eeuw goud- en zilverwerken
aan de firma Bonebakker te
Amsterdam. Het is niet

mogelijk gebleken de vaas te
identificeren in de inkoopre-
gisters van het Amsterdamse
bedrijf. Het Rijksmuseum
bezit tevens een zilveren
kruimelschuiver en blik van
Wolfers Frères naar ontwerp
van Philippe Wolfers, die
eveneens bij Bonebakker zijn
verkocht (inv. 1968-34). Met
dank aan K. Akkerman te
Amsterdam.
Herk.: Veil. Christie,
Amsterdam 30-6/1-7-1987,
nr. 171, met afb.; kunsth.
Dekker, Amsterdam. Aankoop
met steun van de Stichting
Dr. Hendrik Muller's Vader-
landsch Fonds, 1988 (inv.nr.
1988-5).

Afb. 2. Schotel van porselein,
beschilderd in kleuren met
strooibloemen in Kakiemon-
stijl en met het wapen van
Graaf Heinrich von Podewils
(1695-1760), Pruisisch
minister.
Diam. 35,3 cm.
MEISSEN, ca. 1742.
Merken: Gekruiste zwaarden
in onderglazuurblauw; P. in
goud; ingegrift vormers-
nummer 21 en in de rand 3.
Opm.: Het model voor de
schotel met de vergulde
schelpen op de rand werd in
1741 door J. J. Kändler

gemodelleerd en diende eerst
voor een servies dat voor de
Keulse keurvorst-aartsbis-
schop Clemens August
bestemd was. Dit servies is
gedecoreerd met een moderner
decor bestaande uit 'Deutsche
Blumen' en het monogram CA.
Het is zeer goed mogelijk, dat
Heinrich von Podewils zijn
servies bestelde naar
aanleiding van zijn verheffing
tot graaf, die in 1741
plaatsvond. Aan beide
serviezen werd in 1742 in de
fabriek gewerkt, zodat ze in
1742 of 1743 afgeleverd
kunnen zijn.

Litt.: Cf. R. Rückert, *Meissener
Porzellan 1710-1810*, Bayeri-
sches Nationalmuseum,
München 1966, Nr. 495, Taf.
127.

Herk.: Kunsth. A. van der
Meer, Amsterdam. Aankoop
1986 (inv.nr. 1986-2).

Afb. 3. Diep bord van
porselein, beschilderd als het
hiervoor beschreven stuk. Op
de onderzijde enkele strooi-
bloempjes in rood, die
oneffenheden verbergen.
Diam. 24,5 cm.
BERLIJN, K.P.M., ná 1760.
Merken: Scepter in ondergla-
zuurblauw, 23 ingestempeld.
Opm.: Samen met dit bord

werd een tweede aangekocht (inv.nr. 1986-3 b). Bij het wapen op de Berlijnse bordes ontbreekt de keten van de Orde van de Pruisische Adelaar. Het familielid, dat de bordes als aanvullingen op het Saksische servies (zie afb. 2) bestelde had blijkbaar geen recht op het dragen van deze orde.

Herk.: Kunsth. A. van der Meer, Amsterdam. Aankoop 1986 (inv.nr. 1986-3 a).

Afb. 4. Minerva, figuur van biscuit porselein op ronde, met een meander versierde basis.

H. 22,4 cm, Diam. basis 6,8 cm.

MEISSEN, naar een model van CARL AUGUST STARKE uit 1796.

Merken: Ingegrift gekruiste zwaarden in driehoek, het modelnummer L. 10 en H. *Opm.*: Carl August Starke was aanvankelijk als 'Bossier' in Meissen werkzaam. Later werd hij modelleur. Met dank aan de fabriek voor de verschaft gegevens.

Herk.: Kunsth. C. P. A. en G. R. Castendijk, Rotterdam. Aankoop met steun van de Belpoort Familienstiftung, Zürich, 1985 (inv.nr. 1985-29).

Afb. 5. Groep van porselein met vier figuren, die de Vier Jaargetijden symboliseren. H. 17,6 cm, Diam. 14,7 cm.

LUDWIGSBURG, ca. 1765-70, het model toegeschreven aan JOHANN HEINRICH SCHMIDT.

Merken: Dubbele C onder kroon in onderglazuurblauw, ingegrift CM IIP en H (?).

Opm.: De groep wordt door Dr. M. Landenberger (*Ausstellung Alt-Ludwigsburger Porzellan*, Schloß

Ludwigsburg, 1959, nr. 461) toegeschreven aan de 'Bossier' Johann Heinrich Schmidt, die vanaf 1766 in Ludwigsburg werkzaam was.

In O. Wanner-Brandt, *Album der Erzeugnisse der ehem. Württembergischen Manufaktur Alt-Ludwigsburg*, Stuttgart 1906, worden twee exemplaren afgebeeld, nr. 72, eveneens onbeschilderd, en nr. 357, dat het dichtste bij de hier gepubliceerde groep komt, vooral ook door het gelijke middenmotief, dat bij 72 geheel anders is.

Herk.: Geschenk van de heer C. P. A. Castendijk te Rotterdam t.g.v. het afscheid van drs. A. L. den Blaauwen als directeur van de Afdeling Beeldhouwkunst en Kunstnijverheid, 1988 (inv. 1988-7).

Afb. 6. Schotel van porselein, beschilderd in kleuren met gele plompen.

Diam. 40 cm.

KOPENHAGEN, Kon. Porselein Fabriek, augustus 1897, door CARL FREDERIK LIISBERG (1860-1909).

Merken: Drie golflijnen, N.8, CFL (als monogram) en 6387 in onderglazuurblauw, ingegrift V. Op de voorkant gesigeneerd in onderglazuurblauw: CFL(aaneen)isberg. *Opm.*: Liisberg was een van de belangrijkste modelleurs en schilders van de Kopenhaagse fabriek tijdens de eeuwwisseling. De schotel behoort tot de zgn. unica.

Herk.: B. Ruys; Mevr. M. Ch. H. Ruys, Amsterdam. Aankoop met steun van het Fonds J. W. Edwin vom Rath, 1987 (inv.nr. 1987-19).

Afb. 7. HANS COLLAERT DE OUDE (ca. 1530- Antwerpen-1581) naar ontwerp van LAMBERT LOMBARD (1506-Luik-1566).

Kruisafneming, ca. 1553. Gravure, 302 x 258 mm, ongesigeneerd, met Latijns opschrift.

Opm.: Gebaseerd op een gesigeneerde en 1553

gedateerde roodkrijttekening - een voorstudie voor een altaarstuk - van Lambert Lombard in Luik (cat. tent. *Lambert Lombard*, Luik 1966, nr. 174). De gravure kan op stilistische gronden aan Hans Collaert de Oude worden toegeschreven (vergelijk diens prenten naar Lombard, uitgegeven door H. Cock (Riggs 155-60).

Litt.: cat. tent. *Lambert Lombard*, Luik 1966, nr. 237. *Herk.*: Kunsth. Elizabeth Hamilton-Jeffrey Wortman Inc., New York. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1987 (inv.nr. 1987:113).

Afb. 8 (Naar) JACQUES DE GHEYN II (Antwerpen 1565-1629 Den Haag). Narrekap met de wereld, met devies *Nosce te Ipsum* ('Ken je zelve'), 1596.

Gravure, 58 x 56 mm. Gebruikt in *Const-Rijck Beroep ofte Antwort/Negenthien Refereynen in sot*, Leiden 1614. *Opm.*: In 1596 organiseerde de Leidse rederijkerskamer 'Liefde is 't Fondament' een bijeenkomst van rederijkerskamers uit de verschillende Nederlandse steden. Bij deze gelegenheid maakte Jacques de Gheyn, voor 18 gulden, twee emblemen: één met het wapenschild van de Leidse kamer (H. 301), het ander, hier afgebeeld en voorstellend de wereld gezien door een narrekap, voor het reglement van de 'sotten'. Van dit laatste embleem was tot dusver één exemplaar bekend; in de onlangs verworven uitgave van een latere rederijkersbijeenkomst in 1613, bevinden zich twee exemplaren van dit embleem en drie van het wapenschild 'Liefde is 't Fondament'.

Litt.: I. Q. van Regteren Altena, *Jacques de Gheyn - Three generations*, 3 dln., Den Haag

etc. 1983, I, p. 46-47, II, nr. 230.
Herk.: Antiquariaat B. de Graaf, Nieuwkoop (cat. 74, nr. 336). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1987 (inv.nr. 1987:67).

Afb. 9. HENDRIK HONDIUS I (Duffel 1573-1650 Den Haag), naar CAREL VAN MANDER (1548-1606)
 Twee putti met narrekap, 1597.

Gravure, 203 × 207 mm.
 Getekend: *KvM* (ander) in. en *Hh* (ondius) *fe.*, gedateerd 1597, met devies *Libet qui caret* en Nederlands onderschrift.

Opm.: Naar alle waarschijnlijkheid hangt ook deze prent samen met het in 1596 te Leiden gehouden rederijkersfestival, waarbij 'refereynen int sot' werden voorgedragen. De ontwerpkenning voor de prent bevindt zich in het Leidse prentenkabinet.

Litt.: Elisabeth Valentiner, *Karel van Mander als Maler*, Strassburg 1930, p. 53, p. 95; Z. 39, p. 114-5; St. 130. Hollstein, XI (naar Van Mander), p. 165, nr. 139.
Herk.: Kunsth. H. H. Rumbler, Frankfurt a. M. (cat. 17 (1986), nr. 49). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1987 (inv.nr. 1987:3).

Afb. 10. (Naar) JACQUES DE GHEYN II (Antwerpen 1565-1629 Den Haag). Christus als Man van Smarten, ca. 1595.
 Gravure, 225 × 164 mm.
 Getekend: *IDGeijn In. et ex.*, met Latijns onderschrift.
Opm.: Van deze prent was tot dusverre slechts de voortekening in Dresden bekend (I.Q. van Regteren Altena, *Jacques de Gheyn - Three generations*, 3 dln., Den Haag etc. 1983, II, nr. 62, III,

pl. 13). Met een tot dusver eveneens onbeschreven *Maria in de wolken met engelen* (van hetzelfde formaat, o.m. in New York, Metropolitan Museum), werd de prent in de fondslijst uit 1609 van de Amsterdamse prenten- en kaartenhandelaar Cornelis Claesz. aangeboden als 'Christus ende Maria in de Wolcken/2 folien' voor minder dan een stuiver.
Herk.: Veiling Christie, Londen 1-12-1987, nr. 40. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1987 (inv.nr. 1987:128).

Afb. 11. JOHANNES TEYLER (Nijmegen 1648-na 1699 Den Haag).

Gezicht op Rome, ca. 1685.
 Ets in kleur gedrukt 'à la poupée', rond, diam. 235 mm.
Opm.: Afdruk van het centrale gedeelte uit een oblong gezicht op Rome, waarvan het, tot dusverre, enig bekende exemplaar deel uitmaakt van het Teyler-album te Londen, British Museum.
Litt.: Albert Haemmerle, *Der Farbstich - Seine Anfänge und seine Entwicklung bis zum Jahre 1765*, München 1937 (Privatdruck), nr. 49, 9.

Herk.: Verz. G. Biörklund (L. 1138 c); kunsth. Th. Laurentius, Voorschoten. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1988 (inv.nr. 1988:1).

Afb. 12. WILLIAM PETHER (Carlisle 1731-ca. 1795 Londen) naar JOSEPH WRIGHT OF DERBY (1734-Derby-1797). Drie heren bekijken het beeld van de gladiator bij kaarslicht, 1769.
 Zwarte kunstprent, 485 × 550 mm, Ie staat (2).

Opm.: De heren vergelijken een sterk verkleinde copie van een antiek beeld, de z.g. Gladiator Borghese - genoemd naar de Romeinse kardinaal die het kort na zijn

ontdekking in 1611 aankocht - met een tekening van het beeld. De prent is gebaseerd op een schilderij van Joseph Wright (of Derby) uit ca. 1774; de rugfiguur rechts, die de tekening ophoudt, wordt soms als diens zelfportret gezien (zie cat. tent. *The most beautiful statues*, Ashmolean Museum, Oxford 1981, nr. 42).

Litt.: Chaloner Smith 45.
Herk.: Verz. F. Reiss (L. 2178); kunsth. Frederik Mulder, Londen (cat. 10 (1987), nr. 25). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1987 (inv.nr. 1987:114).

Afb. 13-15. CHARLES-MELCHIOR DESCOURTIS (1753-Parijs-1820) naar NICOLAS ANTOINE TAUNAY (1755-1830).

13. *Foire de Village*, 1788.
 Kleurendruk, 384 × 280, met marge, IIe staat (3). Getekend: *Taunay pinxit* en *Descourtis sculp.*, met onderschrift met opdracht aan R. Hentzy.

14-15. *Le Tambourin* en *La Rixe*, tegenhangers, ca. 1789-90. Beide kleurendruk, 38.7 × 28.8 cm, IIe staat (2). Getekend: *Taunay pinx.* en *Descourtis sculp.*, met onderschrift.

Opm.: Drie bladen uit een serie van vier, die tot de fraaiste voorbeelden van de Franse veelkleurendrukken behoren; de frisheid en transparantie van de aquarellen, die de voorbeelden voor de prenten vormen, is in een subtiele combinatie van ets, gravure en aquatint vertaald. Ze zijn gedrukt van vijf tot zes platen.

Litt.: Béraldi I; *Inv. de Fonds Français*, VII, nr. 10, 12 en 13.
Herk.: Kunsth. H. H. Rumbler, Frankfurt a. M. (cat. 20 (1987), nr. 27-28). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1987 en 1988 (inv.nr. 1987:115-16; 1988:270).

Afb. 16-17. JOHN PINE (1690-Londen-1756) naar de tapijten van FRANÇOIS SPIERINCX (1551-1630) naar ontwerp van HENDRICK CORNELISZ. VROOM (1566-1640). Pl. I en IX uit *The tapestry hangings of the House of Lords: representing the several engagements between the English and Spanish freeks...*, eerste uitgave 1739.

Gravures, gedrukt in blauw-groen, met ornamentale rand (van Gravelot en Lemprière) in zwart, ca. 380 x 610 mm. *Opm.*: De hier afgebeelde gravures maken deel uit van een complete reeks afbeeldingen van de tien tapijten die ter herinnering aan de overwinning van de Engelse vloot over de Spaanse Armada in 1588, in opdracht van de aanvoerder Lord Howard tussen 1590 en 1595 in Delft werden geweven. Alleen door deze prenten is een beeld bewaard gebleven van deze reeks, die bij de brand van het House of Lords in 1834 verloren ging en als één van de belangrijkste Nederlandse tapijtenproducties moet worden beschouwd.

Litt.: M. Russell, *Visions of the sea - Hendrick C. Vroom and the origins of Dutch marine painting*, Leiden 1983, p. 116-40.

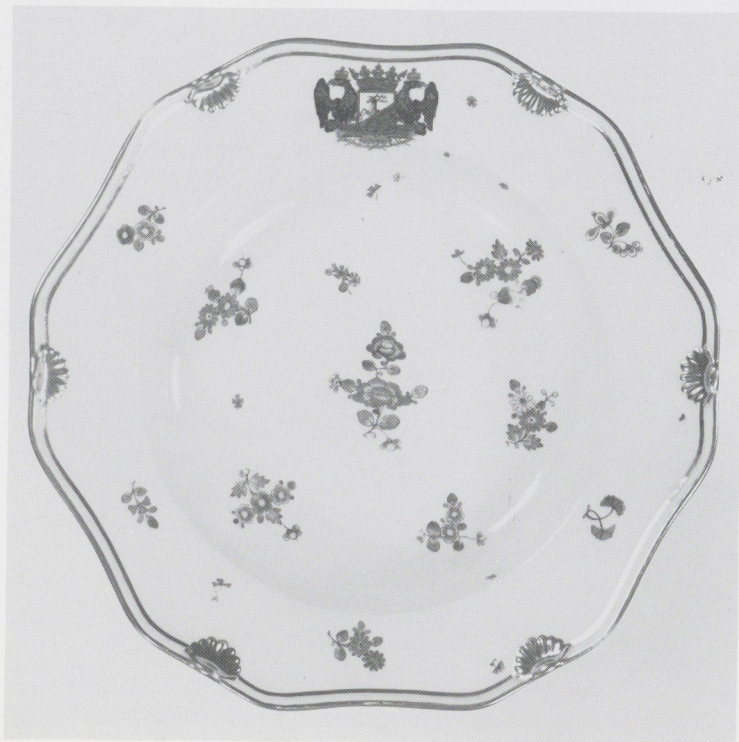
Herk.: Bibliotheek van Lord Hardwick (werd in 1736 Lord High Chancellor en was als zodanig voorzitter van het House of Lords waar de tapijten hingen); antiquariaat B. Marshall, Glensteng, Ayrshire, Schotland. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1987 (inv.nr. 1987:34).

1

2

3

4

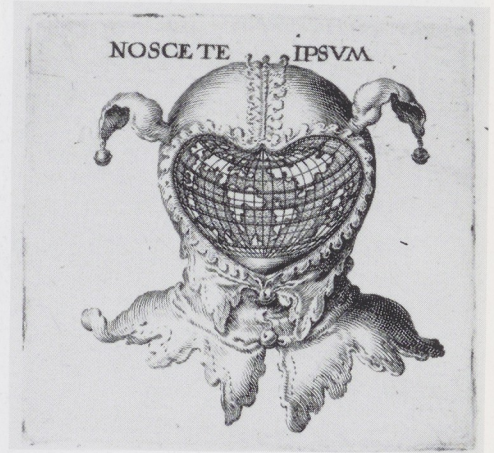
5

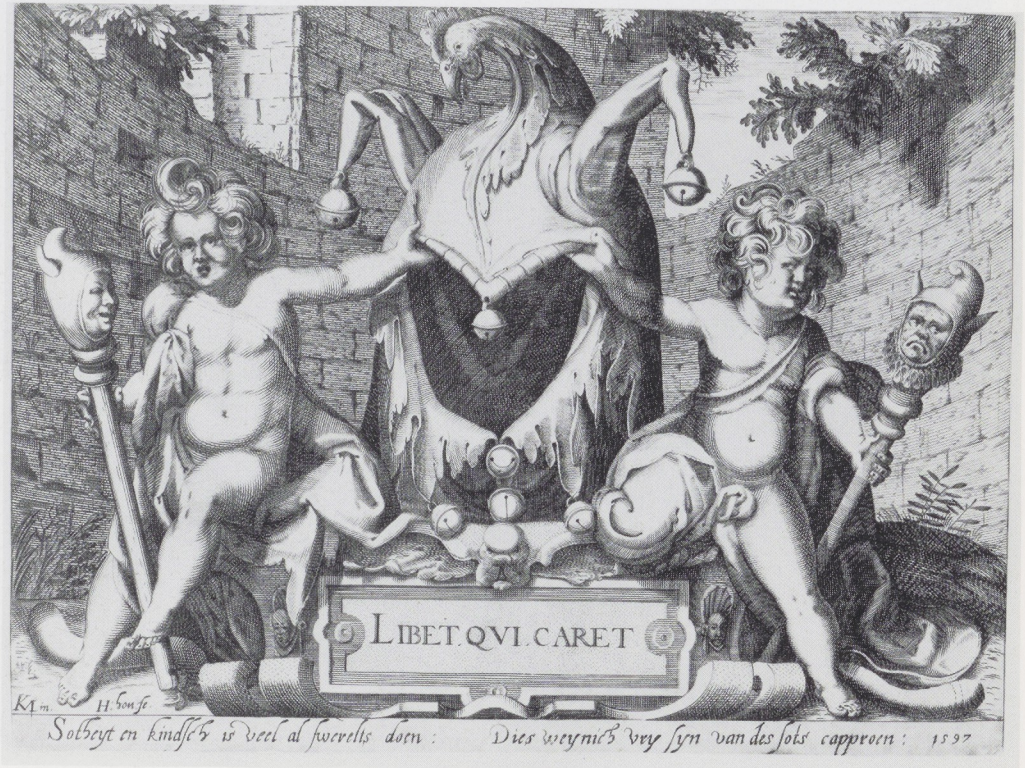

*Si bene perspicias, haec nobis deorsum non
Quod sit post mortem, ista futura pars*

7

8

K1 m. H. Bouff.

Solbeyt en knaaf's is veel al swerels doen : Dies weynich vry sijn van des sots caproen : 1597

9

*Delens quod adversus nos erat Chirographum decreti quod erat
 contrarium nobis. & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci.
 Coloss. 2. cap.*

11

12

FUIRE DE VILLAGE
 Dessiné à Monsieur *J. K. Hentz*,
 Graveur sur Cuivre à Paris, par *J. B. Huet*,
 à l'Imprimerie de la Citoyenne, Cour de Saint-Germain.

13

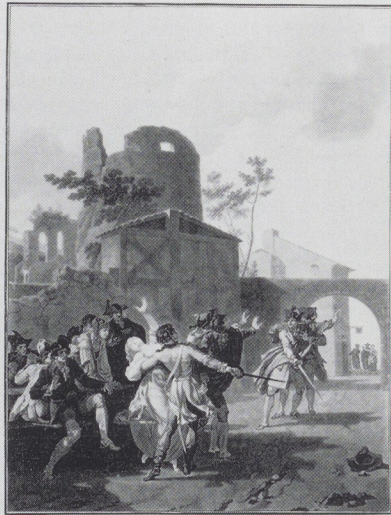
14

15

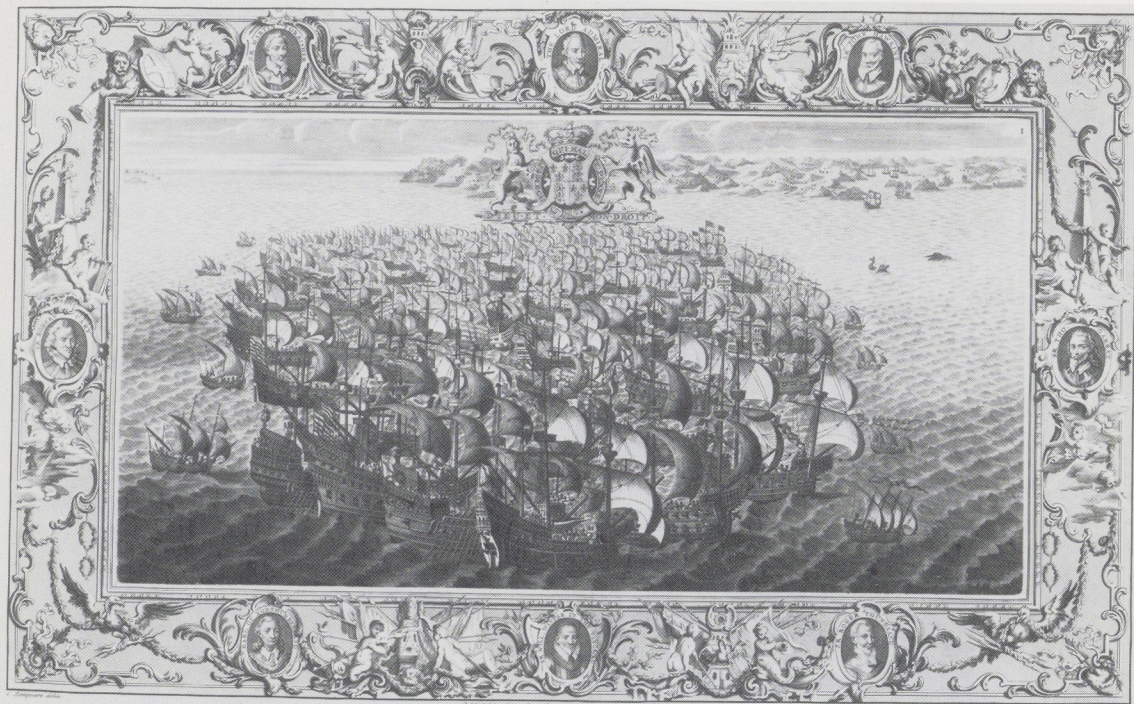
Le Tambourin

Dessiné chez L'Académie sur des gravures de J. B. Huet.

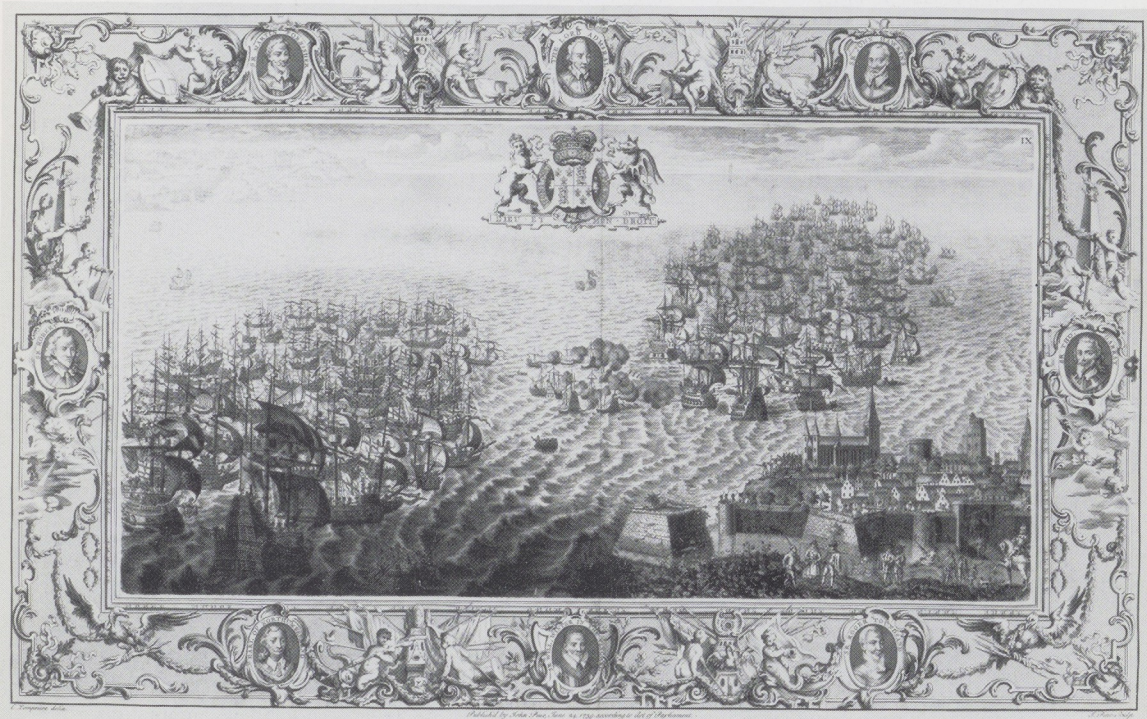

La Rixe

Dessiné chez L'Académie sur des gravures de J. B. Huet.

16

17